

[Vigo Starcke.]

forbrugsbegrænsende foranstaltninger og imod ændringsforslag nr. 1 til § 1 i lovforslaget om ændringer i toldloven om den stærke forhøjelse af tolden på te.

Vi er som sagt imod disse lovforslag som helhed. Vi mener, at de vil gøre ondt værre, at de vil skabe en krise, hvor der egentlig ikke er nogen krise, og at de aldeles ikke rører ved det, der egentlig er årsagen til de pengepolitiske vanskeligheder.

Thorkil Kristensen: Før jeg udtaler mig om de foreliggende lovforslag, vil jeg gøre nogle få bemærkninger om den økonomiske baggrund, på hvilken disse foranstaltninger må ses.

Man kunne vel indtil sidste sommer og tildels indtil sidste efterår sige, at den valutakrise, vi havde her i Danmark, var selvforskyldt. Der var ikke i det internationale økonomiske forhold noget, der gjorde det nødvendigt eller velbegrundet, at valutastillingen skulle gå sådan tilbage, som den begyndte at gøre sidste forår og sommer. Det var begrundet — det tror jeg — i dag er almindelig enighed om — i den afsvækkelse af finans- og senere pengepolitikken, som var sket i de senere år. Jeg har tidligere haft lejlighed til — også fra denne talerstol, senest som venstres ordfører i finanslovdebatten i efteråret — at gøre rede for mine og venstres synspunkter med hensyn til disse sager, og jeg behøver ikke at gentage, hvad jeg sagde ved den lejlighed.

Der er imidlertid fra efteråret indtruffet en ændring i situationen. Indenfor landet er der gennemført både en kreditstramning og en finanspolitisk stramning gennem foranstaltninger i juli og september, gennem nedsættelse af obligationskurserne o. s. v., men samtidig er der sket en alvorlig forringelse i vort internationale bytteforhold, forholdet mellem vore eksport- og importpriser. Indtil oktober sidste år var dette forhold omtrent uforandret i forhold til 1953, men siden er det under indtryk af den store internationale efterspørgsel efter råstoffer blevet væsentligt forringet. Beregnet på det, man kalder kontraktpriserne, var bytteforholdet i vor udenrigshandel i februar måned i år kun 72 mod 78 i samme måned i 1954. Det er en meget betydelig forringelse af et bytteforhold, der i forvejen var dår-

ligt, sammenlignet med hvad det før har været, og derfor er det ikke underligt, at valutaproblemet stadig giver anledning til bekymring.

Man ser da også af den økonomiske års-oversigt, at regeringen, og jeg tror med rette, regner med, at indeværende år under dette dårlige bytteforhold, som måske kan blive endnu dårligere, vil give anledning til meget store vanskeligheder. Med rette, synes jeg, er den økonomiske årsoversigt holdt i forsigtige vendinger. Der er i virkeligheden en meget stor usikkerhed i bedømmelsen af disse ting, da så store internationale faktorer spiller ind, og Danmarks økonomi er jo meget følsom overfor svingninger i høsten og overfor svingninger i de internationale prisforhold. Jeg skal derfor ikke fremsætte nogen spådom om valutaudviklingen i de nærmeste måneder, og jeg tror, det vil være klogt, at man ikke lægger sig for fast på bestemte meninger derom.

Når det er så alvorligt, er det, dels fordi vi i øjeblikket har en meget ringe valutamæssig reserve eller international likviditetsreserve, dels fordi dette kommer ovenpå en lang række år, der har vist, at den normale årlige opsparing her i landet har svært ved at strække til til de investeringsbehov, et moderne samfunds økonomi kræver.

Der er dem, der har fremsat den opfattelse, at opsparingen her i landet i forhold til før krigen er steget; senest har professor Jørgen Gelting gjort en sådan opfattelse gældende i „Politiken“. Det er imidlertid ikke rigtigt. Jeg tror, at der her sker en forveksling af den tendens, man har kunnet konstatere i bruttoopsparingen, og den, der må konstateres, når man går ned til nettoopsparingen, som jo til syvende og sidst er den mest dominerende faktor. Forholdet er det, at man for at komme fra brutto- til nettoopsparingen må fradrage de årlige vedligeholdelser og afskrivninger, det slid, der sker på samfundets bygge- og produktionsapparat, og disse årlige afskrivninger er her som i andre moderne lande steget betydeligt i de senere år. Derfor har vi den ejendommelige situation, at medens bruttoopsparingen i procent af nationalproduktet er steget fra ca. 19½ i 1930erne til ca. 21 i efterkrigsårene som helhed, er nettoopsparingen, når afskrivningerne trækkes fra, faldet fra ca. 8½ pct. i 1930erne til ca.